

14.2.2025

Helsingin hovioikeus

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite: HE 219/2024 vp

Asia: Lausunto asiassa HE 219/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta

Otsikossa mainitussa asiassa Helsingin hovioikeus esittää lakivaliokunnalle seuraavaa.

Koventamisperusteet

Esitysluonnoksen määritelmäsäännöksen mukaan rikollisjoukolla tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää yhteenliittymää, jonka toimintaan kuuluu olennaisesti sellaisten rikosten tekeminen, jotka ovat omiaan vaarantamaan yleisten paikkojen järjestystä ja turvallisuutta. Määritelmä on osin yhtenevä tällä hetkellä voimassa olevan järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmän kanssa, mutta ehdotettu uusi rikollisjoukon määritelmä on tarkoitettu jossain määrin löyhemmin sovellettavaksi, esimerkiksi ryhmän rakenteeseen liittyvän edellytyksen osalta.

Järjestäytyneen rikollisryhmän toteennäyttäminen on osoittautunut oikeuskäytännössä jossain määrin haastavaksi (ks. esim. esitysluonnoksessa mainitut ratkaisut KKO 2011:41 ja KKO 2013:90). Vastaavia ongelmia tulee esiintymään ehdotetun rikollisverkostosäännöksen soveltamisessa, koska määritelmät ovat osittain toisiaan vastaavat. Säännöstä tulisi selkeyttää, jotta se kohdistuisi siihen tarkoitukseen, mitä hallituksen esityksellä tavoitellaan.

Hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen pykäläluonnoksesta ei käy ilmi, voidaanko nöyryyttäminen ottaa huomioon sekä kvalifiointiperusteena että koventamisperusteena. Sama ongelma koskee myös rikoksen tekemistä osana rikollisryhmän/joukon toimintaa. Esityksen perusteluissa on todettu, että olosuhdetta, joka jo muodostaa osan rikostunnusmerkistää, ei enää lähtökohtaisesti toistamiseen tulisi ottaa huomioon rangaistuksen mittaamisessa. Lisäksi hallituksen esitykseen (s. 57) on jätetty seksuaalirikoksia koskeva kohta, jonka perusteella tiettyjen

14.2.2025

seksuaalirikosten ankaroittamisperusteena oleva erityisen nöyryyttävä tekotapa syrjäyttäisi koventamisperusteen soveltamisen, jos tekoon ei kuulu muunlaista nöyryyttämistä. Hovioikeus kiinnittää huomioita siihen, että monessa rikoslain pykälässä on tällä hetkellä mainittu kvalifiointiperusteena toimiminen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. Epäselvää on, että mikä on näiden säännösten suhde uuteen koventamisperusteeseen ”rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa”.

Hovioikeuden käsityksen mukaan rikosoikeudellinen legaliteettiperiaate edellyttää, että kaksinkertaisen kvalifioinnin kielto tulisi näkyä suoraan laista. Hovioikeus ehdottaa, että uuteen koventamisperusteeseen lisättäisiin, että sitä ei sovelleta, jos siinä mainittu olosuhde on jo huomioitu rangaistussäännöstä sovellettaessa.

Alle rikosvastuikäisen käyttäminen rikoksen tekemiseen

Hovioikeus kannattaa ehdotusta säätää alaikäisen käyttäminen välikappaleena rikoksen tekemisessä rangaistavaksi.

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Toni Pörsti.

Presidentti

Asko Välimaa

